

Izšla
vsak mesec enkrat.

Uredništvo in uprav-
ništvo je v Sodni
ulici št. 4.

MOJ DOM

Oglase se računa po
posebnem ceniku.

Tiska tiskarna Mako
Hrvatini v Ljubljani.

Odgovorni urednik:
Ivan Frelj.

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Štev. 5.

Ljubljana, 10. maja 1924.

Leto IV.

Vabilo k rednemu občnemu zboru Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, ki se vrši

v nedeljo, dne 18. maja 1924, ob 9. uri
dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«
v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu.
2. Stanovanjski zakon in njegovo ozadje.
3. Položaj hišnih posestnikov.
4. Računski zaključek za leto 1923. in proračun za tekoče leto.
5. Volitev odbornikov.
6. Volitev treh pregledovalcev računov.
7. Razširjenje naše organizacije.
8. Slučajni predlogi.

Ako bi bil prvotno določen občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vsakega hišnega posestnika dolžnost je, da se gotovo udeleži tega občnega zbora, kjer poda odbor natančno poročilo o svojem delovanju in uspehih, ki jih je dosegel za hišne posestnike. Radi tega pozivljamo prav vse posestnike ljubljanske in okoliške, da se tega shoda udeleže, ne glede na to ali so člani našega društva ali ne. Brezdvomno bodo naši protivniki napeli vse sile, da bi se sedanji stanovanjski zakon zopet podaljšal, zato je naš občni zbor velike važnosti, da na njem odločno in brez ovinkov povemo, da nikakor nismo voljni še nadalje nositi varuštva nad svojo lastnino. Ker se našega občnega zbora udeleži tudi poslevodeči podpredsednik naše centralne organizacije v Beogradu g. Živojin Moskovljević in več zastopnikov iz Zagreba in ostale Hrvatske ter iz vseh mest v Sloveniji, nas veže tudi moralna stanovska zavest, da pozdravimo na tem našem shodu naše bratske tovariše sobjevnike za naše pravice. — Vsakdo naj agitira pri svojih sosedih, da jih pripelje na našo skupščino, da s tem manifestujemo solidarnost s hišnimi posestniki cele države.

K prav polnoštevilni udeležbi torej vabi
najljudneje odbor.

Kongres „Lastnine“ v Beogradu,
v dnevih 28., 29. in 30. marca 1924

V dvorani hotela »Imperial« so se zbrali upravičeni zastopniki vseh društev hišnih in zemljiških posestnikov iz cele države; do 9. ure je bila obširna dvorana že polna. Navzočih je bilo nad 200 delegatov in je bila tudi Slovenija z ozirom na

oddaljenost častno zastopana. Navzoči so bili Zvezin predsednik Frelj iz Ljubljane, dr. J. Pavliček iz Jesenice, Čuček iz Ptuj in drugi.

Kongres je otvoril podpredsednik beogradskega društva hišnih in zemljiških posestnikov, g. Živojin Moskovljević, advokat v Beogradu. Oboleli društveni predsednik g. Milutin Marković, predsednik državnega sveta v p., je poslal svoj govor, s katerim je nameraval kongres otvoriti in ki ga je podpredsednik ob splošnem odobravanju prečital, ter se glasi v glavnih potezah.

Gospodje tovariši in prijatelji! Pred vsem Vas pozdravljam po domače s prišrčnim »Dobro došli!« A potem izjavljam, da je ta prvi državni kongres lastnine v naši ujedinjeni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev osnovan na isti podlagi in istih načelih, po katerih se je vršil pred kratkim svetovni kongres v Parizu v navzočnosti poslancev 17 evropskih držav, ki so za časa vojne občutile veliki potres v celem socialnem stanju, zlasti v stanju in pravu lastnine. Pravo lastnine je doživelo posebno pri narodih, ki so bili deležni neposredno ali posredno dolgotrajne vojne, močan potres. Na tem pariškem kongresu lastnine so se sprejeli sklepi, po katerih se bo v državah, ki so se kongresa udeležile, uvedlo in uzakonilo vse tisto, kar je neobhodno potrebno, da se zaščiti proti vsem in proti vsakomur v državi, to je pravo lastnine vsakega državljanca.

To potrebo občuti naš narod tem bolj, čim bolj je za večjimi narodi v kulturi zastal. Zato moramo takoj pristopiti k organizaciji vseh društev hišnih in zemljiških posestnikov v naši kraljevini kakor tudi k mednarodni zvezi v Parizu.

Vsled poveljnih razmer so se izdajali začasni zakoni in naredbi, ki so bili že po svoji osnovi ravno nasproti temu, kar bi se bilo moralo urediti in utrditi za pravne odnose našega naroda. Bili so izdani ti zakoni z raznimi naredbami brez vsakega ozira na narod in njegove potrebe ter so napravili razdor in skrajno mržnjo med državljani, med hišnimi in zemljiškimi posestniki na eni — in najemniki na drugi strani. Najemnike brez razlike so naprtli na rame hišnih posestnikov, katerih večino so s tem spravili na beraško palico s tem da so jim vzeli pravico prostega razpolaganja z lastnino. namesto da bi bila država to breme kot posledico vojne naložila na vse državljane. Tako bi se bilo lažje prenašalo in ne bi bilo nikogar dovedlo do propasti. Na veliko nesrečo vsega naroda so pa poleg že itak krivičnih zakonov in naredb sestavljene še stanovanjske oblasti iz takih elementov, ki so za objektivno urejevanje pravnih odnosov nesposobni in tako važnemu poslu nedorasli.

Po delovanju teh oblasti je nastala taka zmešnjava, tak kaos v pravnih vprašanjih v celi naši državi, da je eden del državljanov in to najpoglavitejši, oropan pravice razpolaganja s svojo imovino, pra-

vice, ki mu je zasigurana po državni ustavi in po vseh deželskih zakonih.

Takšno zlo in tako nezakonito stanje v naši državi ne more in ne sme dalje ostati. Naša država mora čim prej stopiti tudi v tem oziru v vrsto kulturnih in naprednih držav. Mi vsi kot predstavniki tistega dela našega naroda, ki je steber države v vsakem oziru, ker brez nas in naše imovine država nima niti fizične niti moralne moči za svoj obstanek, moramo vsa zakonita sredstva uporabiti pri vseh činiteljih, pri vladi in narodni skupščini, da to ne samo neredno, marveč skrajno nezakonito stanje takoj preneha.

Če zahteva država od nas državljanov vse mogoče žrtve za svoj obstanek in napredek, zahtevamo tudi mi kot glavni činitelj njenega bitja z vso pravico, da ona zakonitim putem takoj ukine vse ono, kar nam — njenim državljanom, njenemu narodu ovira ne-le napredek, ampak celo življenje samo. In to je tisto zlo, na katero s prstom kaže sedaj ves narod, namreč stanovanjski zakon.

Poleg tega glavnega posla, ki ga ima ta kongres izvršiti, so še druge naloge, ki so s tem v zvezi, ki jih naj kongres kar najbolje reši v interesu celega naroda in ujedinjene kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V to ime želim temu prvemu državnemu kongresu lastnine srečno delovanje. (Dolgotrajno ploskanje in živio-klici.)

Predsedujoči g. Moskovljević predlaga najprej, da se kongres konstituira ter si izbere predsednika, pet podpredsednikov, štiri zapisnikarje in tri overovatelje zapisnika, kar sesoglasno z vzklikom sprejme.

K predmetu se oglasi g. Juraj Čačković, predsednik društva hišnih in zemljiških lastnikov v Zagrebu, pozdravi kongres v imenu zveze hiš. in zemlj. posestnikov za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo z željo, da doseže tisto zakonito ustavno stanje, ki ne bo samo posestnikom v korist, ampak tudi vsem državljanom potrebno, kajti ta protiustavni stanovanjski zakon se mora ukiniti čim prej, ker ni na škodo samo posestnikom, ampak tudi vsem onim, ki si žele primerne stanovanja, pa ga čisto za noben denar ne morejo dobiti. Isto velja o agrarni reformi, ki njeno neprestano reševanje povzroča, da morajo v naši pretežno agrarni državi mnogi lakote umirati. V stvari sami pa predlaga, da izvoli kongres za predsednika gospoda Živojina Moskovljevića.

Predlog se sprejme z navdušenjem soglasno.

G. Moskovljević prevzame predsedstvo, predlaga 5 podpredsednikov, med njimi tudi g. Iv. Frelja iz Ljubljane, 4 zapisnikarje in 3 overovatelje, kar se je z vzklikom sprejelo, potem pa v programičnem govoru razloži, koliko škodo je zakrivil stanovanjski zakon hišnim posestnikom in kako ogromno korupcijo je povzročil, kakršne še v tej državi nikoli ni bilo. Ta zakon je izzval proti sebi ne le vse hišne posestnike, ampak tudi vse trezno

misleče najemnike. Zato so se takoj začela pojavljati društva hišnih lastnikov — najprvo seveda v svrhu zaščite pred nezaslišanimi krivicami tega zakona, ki ne zadevajo le hišnih lastnikov, ampak vso državo. Zato je prav potrebna naloga tokratnega kongresa, da zvezo posestnikov razširi na vsa mesta in vasi cele države. Po odpravi tega zakona se ima baviti naša zveza tudi z agrarno reformo, z izvedbo pravičnega, vso državo enakomerno zadevajočega davčnega zakona, z vprašanjem ustanovitve posebne zavarovalnice proti ognju in toči — in končno z vprašanjem ustanovitve lastne velike banke, ki naj bi potrebnim posestnikom v sili nudila potrebni kredit.

V imenu zveze društev hišnih posestnikov Slovenije pozdravi zborovalce njen predsednik g. Ivan Frelih iz Ljubljane, izraža radost nad tolikim številom zastopnikov iz cele države ter poudarja popolno solidarnost z ostalimi društvi, omenja razmere hiš. posestnikov v Sloveniji, ki so v celi državi gotovo najslabše, ker se tu najemnine v kronah računajo nižje, nego drugod v dinarjih — in znašajo krivično odmerjeni davki čisto več nego cela najemnina. To se ne da nič več prenašati; zato želi, da bi dosegel kongres — popoln uspeh.

Zastopnik beogradskega združenja Stevan Škorić izjavlja, da bi mu bilo mnogo mileje, da bi mogel dragim gostom iz raznih krajev domovine povedati, da naša država cvete, ali na žalost temu ni tako, nego smo se zbrali, da se skupno izžalujemo in da najdemo pota in način, da to neznosno stanje, ki je došlo na nas proti naši volji, enkrat preneha. Odkoder bi nas moralo greti solnce, odondot nas bije toča. Parlament je sklenil stanovanjski zakon brez predhodnega študija, brez kakih statističnih podatkov. Interes stranke je igral pri izdaji in sklepanju tega zakona najglavnejšo vlogo. Najemnikom so se hoteli prikupiti, da bi dobile stranke čim večje število kroglic. Iz parlamenta so prišli na mesto ministra za socialno politiko i Srbi, i Slovenci, i Hrvati, a vsi brez razlike so kovali ta škodljivi zakon, hišnih posestnikov pa nihče ni jemal v zaščito. Ta zakon obstoji že pet let in ni samo za nič, ampak tudi nemoralen. Samo nepošteni ljudje ga morejo braniti in zdrževati. (Živahno pritrdjevanje). Kakor hajduki prestrežejo ljudi na cesti ter jim zvežejo roke in pobežejo novce iz žepov, tako je ta zakon zvezal hiš. posestnikom roke, zato da morejo brezvestni najemniki vleči iz nas z muko pridobljeno imetje. Poslanci so si povišali dnevnice od prejšnjih 15 na 300 dinarjev, dočim so povišali uradnikom plače le 5 do 6 kratno, zato jim merodajni faktorji velevali, da naj »pljačkajo« meščane, ter so jih navalili naravnost na rame hišnim posestnikom. Ljudje, ki danes odločajo v parlamentu, so nesposobni, ne uvidevajo, da je 95% hišnih posestnikov zadolženih in siromašnih in da je najzadnji čas, da se osvobodijo neznosnih okov.

V enakem smislu je govoril Nikola Djurašević iz Sarajeva, povdarjajoč, da mu najemščina niti za davke ne zadošča hiše se bodo začele rušiti; zadnji čas je da se stan. zakon odpravi, davčni pa preuredi.

Djordje Kanazarević in Mahmud Kunosić iz Tuzle naštevata nesramne zlorabe, ki se vrše pri stanovanjskih uradih v korist posameznim najemnikom, ki s stanovanji špekulirajo, in omenjata krivičnost pri določanju najemnin z ozirom na dinarsko veljavo.

Risto Milić iz Banjaluke izraža svoje razočaranje, ko je pričakoval v novi državi večjo svobodo nego pod Avstro-Ogrsko, pa se je še bolj omejila svoboda nego popreje, davki pa so se nasprotno do nezno-

snosti povečali, agrarno vprašanje pa se rešuje tako, da se ustvarja od prejšnjih posestnikov proletarijat, ki bo kmalu padel na breme državi in občinam. Muslimani v Bosni so v opoziciji, ker so lačni in se jim ne deli pravica kat državljanom iste dežele. Krivica se godi kristjanom, tako kakor muslimanom, zato morajo biti zjediniti v opoziciji in izvojevati svoje pravice, t. j. da nam država zaščiti varnost naše imovine.

Dr. Samuel Pinto, advokat iz Sarajeva omenja na podlagi uradne gradbene statistike, da se je poslednjih pet let v Sarajevu porušilo več hiš, kakor v dvajsetih letih pred vojno — zato, ker jih lastniki ne morejo zdržavati. Edina pomoč je odprava stan. zakona.

Maksim Djordjević iz Belovara izjavlja, da je spričo tolikega izzivanja prišel samo s silo do svoje pravice in da bo prišlo, ako se takoj ne napravi konec teh razmer, sploh do silobrana, potem pa bo tudi konec vsakega reda v državi.

Končno predlaga Mihajlo Ebrić iz Zagreba, da se zaenkrat prekine nadaljna razprava in naj pretresajo vsa vprašanja posamezni odbori in svoje sklepe predložijo plenumu, ki naj o vsakem posebej razpravlja.

Predsednik se zлага s tem predlogom, nakar se soglasno izvoli pet odborov in sicer: 1. odbor za izdelavo statuta Zveze vseh društev; 2. za stanovanjski zakon in njega odpravo, v katerega je izvoljen od Slovencev dr. Pavliček; 3. za zakon o davkih, v katerega je bil izbran g. Iv. Frelih; 4. odbor za agrarno reformo, kamor je bil izvoljen od Slovencev g. Čuček in 5. odbor za osnivanje zavarovalnice in banke.

Potem se seja zaključuje, naslednja pa določi na 29. marca popoldne.

Odbori so se takoj potem konstituirali in započeli svoje delo, z izredno marljivostjo in strokovnim znanjem pretresali vsa stavljena vprašanja in formulirali svoje predloge, oziroma izdelali vse resolucije do določenega jim časa.

Dne 29. marca ob 3. uri popoldne se je zbral kongres k drugi plenarni seji.

Predsednik g. Moskovljević pozdravi navzoče, izraža svoje veselje, da so vsi odbori dovršili svoje delo in sklenili svoje resolucije enodušno.

Pred vsem se predloži in sprejme osnutek Glavne zveze hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z enim glavnim odborom na čelu in sedežem v Beogradu.

Ta odbor sestoji iz 6 članov iz Beograda, 4 iz Zagreba, 3 iz Ljubljane, 3 iz Bosne in Hercegovine in 2 iz Vojvodine. Razven tega imenujejo še zveze zagrebska, ljubljanska, bosenska in vojvodinska vsaka po enega člana, ki ima stalno bivati v Beogradu.

Nato pridejo v razpravo zaporedoma resolucije, ki so jih izdelali posamezni odbori in prečitali določeni poročevalci. Za vsako se je razvila krajša ali daljša debata, a posebno mnogostranska in jako ostra o stanovanjskem zakonu in njega odpravi, burna tudi o resoluciji o davkih. Po nekaterih manjših izpremembah so bile sprejete vse z aklamacijo.

Končno sta bili predloženi še dve resoluciji in sicer generalna resolucija, ki je bila sprejeta brez debate — in pa resolucija o dovedbi državljanskih pravic v zavisnost — namreč v zavisnost od raznih visokih taks in od dokaza o plačanih davkih.

Predsednik se je potem zahvalil ob splošnem odobravanju odborom za njih eksaktno delo in podelil besedo še nekaterim priglasenim govornikom, ki so ponovno ostro kritikovali pred vsem stanovanjski, potem pa tudi zakon o davkih in agrarni reformi.

Kongres je naložil bodočemu Glavnemu odboru in vsem pokrajinskim odborom dolžnost, da z budnim očesom spremljajo vsak napad na princip lastnine ter ga pobijajo in preprečujejo.

Na predlog zastopnika J. Čačkovića proglasi predsednik Zagreb kot mesto prihodnjega kongresa v l. 1925 — ter zaključuje drugo plenarno sejo.

Dne 30. marca ob 3. uri popoldne se je vršila v dvorani kavarne »Petrograd« zadnja, svečanostna seja, katere se je udeležilo razen vseh pravnih zastopnikov tudi ogromno število drugih članov raznih društev, zlasti beogradskega.

Po kratkem pozdravu navzočih je predlagal predsednik g. Moskovljević najprvo udanostni pozdrav Nj. Veličanstvu kralju Srbov, Hrvatov in Slovencev Aleksandru I., ki ga je sprejel ves kongres stojé z dolgotrajnimi burnimi živio-klici.

Potem podeli predsednik zaporedoma besedo onim govornikom, ki so se bili zanj oglasili.

Prvi izpregovori g. Juraj Čačković iz Zagreba, omenja dosedanje delovanje posameznih društev in pričakuje popolnega uspeha še le od splošnega kongresa. — A tudi potem še čaka naše zveze mnogo dela, da se popravijo škode, ki so jo nam prizadejali skoz ta leta krivični zakoni; treba osnovati skupno ceneno zavarovalnico in veliko banko, ki bode podprla s cenanim kreditom obubožane hišne posestnike. Morali se bomo še boriti proti krivičnim davkom. Končno se zahvaljuje za izkazano gostoljubnost.

Predsednik Frelih je prinesel pozdrave posestnikov iz cele Slovenije in povdarjal, da na ta kongres s polnim zaupanjem gledajo vsi hišni posestniki iz naše pokrajine ter, da so v duhu vsi navzoči na tem kongresu. Izrekel je popolno solidarnost v vseh vprašanjih s posestniki iz ostalih pokrajin ter povdarjal potrebo skupnega boja v dosego svojih pravic. Ni navajal posameznih krivičnih slučajev iz Slovenije, pač pa zborovalcem pojasnil, da so razmere v Sloveniji že radi tega najslabše, ker so bile tu že pred vojno najnižje najemnine, potem na je prišla zamenjava kron v dinarje 1—4, kar se pa ni upoštevalo pri najemninah, na drugi strani pa se vsi zakoni in naredbe pri nas 4krat slabše izvajajo v škodo hišnih posestnikov kakor v ostalih pokrajinah, nadalje je svaril pred podaljšanjem stanovanjskega zakona, kar bi imelo nedogledne posledice ne samo za posestnike, temveč bi to povzročilo ogromno brezposelnost pri obrtnikih, industriji ter deleavcih, kar bi državo stalo ogromno denarja, ki bi mogla na umeten način prirejeno in povzročeno brezposelnost podpirati. Nihče namreč ne more hišnih posestnikov siliti, da bi še v nadalje vzdrževali hiše, če bi se jim odredila upravičena prostost. S tem bi se pa razširjal tudi komunizem in boljševizem, kar bi bilo v največjo škodo državi sami. Ko smo sedaj politično ujedinjeni, moramo se tudi gospodarsko, da si na ta način prijateljsko uredimo življenje v državi. — Pozivljal je na skupni boj v odpravo stanovanjskega zakona, kar so navzoči sprejeli z velikim odobravanjem.

Enako so dali duška svojemu ogorčenju zaradi neznosnih razmer še zastopniki društev iz Sarajeva, Splita, Karlovca, Vel. Bečkereka in Tuzle, ki so se pritoževali, da so samo hišni posestniki postavljeni izven zakona; a da jim še tisto malo pravice, katero jim je zakon pustil, jemljejo različne naredbe in razni stanovanjski uradi in celo sodišča; kako so se že pred vojno udomačili v naših hišah najemniki, ki ne le stanujejo vse naprej skoro brezplačno, ampak se vedejo kot gospodarji in trčijo z našo imovino. Ko nas država poziva na plačevanje vedno novih davkov,

treba, da nas spozna tudi tedaj, ko zahtevamo svoje ustavno garantirane pravice.

Ponovno so se tudi na tej splošni seji prečitale vse že popreje na drugi seji sprejete resolucije ter so bile brez izprememb z burnim odobravanjem sprejete.

Na to se zahvali predsednik za tako mnogoštevilno udeležbo, zlasti še udeležencem iz oddaljenih krajev, ki so s tem dokazali veliko silo, v kateri se hišni lastniki nahajajo ter vzpodbuja na vztrajno nadaljnje delovanje — ter da besedo zopet pripravljenim govornikom za posebne predloge in pritožbe.

Med temi temi je Stevan Škorić iz Beograda ponovno ožigosal one, ki so ta stanovanjski zakon predložili in sklenili, kot popolne boljševe, ki ali niso hoteli ali pa niso bili zmožni preštudirati njegove posledice, ki so pod izgovorom, da zaščitijo ekonomsko slabše, zaščitili bogataše, bankirje in očitne lenuhe in zapravljivce, hišne gospodarje pa proglasili za bogataše. Ti ljudje so delali samo v lastno korist in se tega niso sramovali. Po teh petih letih so sedaj jasno dokazali i kroni i vladi, kako pogubna je bila politika, ki so jo tirali ministri za socialno politiko in njihovi pomagači — ne le za nas hišne lastnike, ampak tudi za poštene najemnike in za celo državo in njen red, in da pridemo po tej poti v kratkem v ruske razmere. (Burno odobravanje.)

V enakem smislu je govoril Blagoje Nedić iz Beograda, rekoč, da je vojna končana, v kateri je največ trpel tisti, ki je imel hišo in oni, ki so žrtvovali sami sebe, svoje življenje. Ostali pa so premnogi lepo doma, niso nič trpeli, se vlekli v naša stanovanja, kakor v tuja gnezda; to so kukavice, paraziti. Mi posestniki smo steber države, a nas pritiskajo, misleči, da smo hišni posestniki bogataši, bankarji in vojni dobičkarji — milijonarji, ki slučajno nimajo hiš — da so siromaki. In v taki domnevi so sklenili ta nesrečni zakon, ki je po krivici zaščitil te parasite. Toliko so videli, da je boljševezem nevaren in so sklenili proti njemu nekak zakon, ker je v Rusiji dotiral že tako daleč, da je človek jedel človeka; tega pa ne pomislijo, da ga na drugi strani z zakonom kakršen je stanovanjski — in agrarni — sami podpirajo. Ali ni bilo in ostane vedno tako, da so taki, ki se trudijo in štedijo in zato nekaj imajo, in taki, ki nič ne delajo ali pa po delu zaslužek v krčmi zapijejo — potem pa seveda nič nimajo? Ali naj zakon te poslednje jemlje v zaščito nasproti prvim? Dalje omenja še drastične slučaje nesramne zlorabe tega zakona ter izjavlja, da se hujše nasilje hišnim lastnikom ni moglo storiti, kakor se je storilo s tem zakonom, ko edini hišni lastnik nima pravice odločevati sam o sebi in svoji lastnini, dočim je smel vsak delavec svojo dnino od dveh dinarjev povišati v sto! Ponovno glasno odobravanje je pričalo, da je govoril vsem od srea.

Med tem je vstopil v dvorano predsednik beogradskega udruženja g. Milutin Marković, predsednik državnega sveta v p. Ves zbor se vzdigne ter ga pozdravi s ploskanjem in živio-klici.

G. Marković se opravičuje, da ni mogel radi bolezni priti popreje, ter se zahvaljuje zborovalcem, da so se od vseh, tudi od najbolj oddaljenih strani države v tolikem številu odzvali povabilu in se zbrali k tako važnemu skupnemu delu. Vse kar mi storimo, pravi nadalje, bode v korist te države. Mi smo upravičeni zahtevati to, kar nam po ustavi in po splošnih zakonih pripada in to je, da svobodno razpolagamo s svojo lastnino. Storite torej vse, kar morete, da narodni poslanci, ki so prvi poklicani ščititi pravice vseh državljanov, storijo svojo dolžnost. Dosedanje njihovo ravnanje pa ni upravičeno. —

Kolikor ie bilo treba treba storiti v splošno korist ali posebno v korist posameznikom, moralo se je storiti tako, da se breme naloži vsemu narodu, nikakor pa ne, kakor se je zgodilo v tem slučaju — samo enemu razredu prebivalstva, ki je že itak z davki in drugimi obveznostmi tako napram državi kakor nasproti občini najhuje obremenjen. To neznosno stanje je doseglo že svoj vrhunec in omejitev prostega razpolaganja s privatno lastnino, upamo, bode odpravljena. (Burno odobravanje in živio-klici.)

Potem ko so še štirje govorniki podali svoje enake izjave, kakor številni poprejšnji in se nihče več ni javil za besedo, je predsednik g. Moskovljević zaključil prvi državni kongres s temi besedami:

»Jaz mislim, da se povrnemo s tega kongresa vsi s prepričanjem, da bomo dosegli v najbližji bodočnosti glavni cilj: — slobodno razpolaganje z našo imovino.

Takisto mislim, da ste zadobili prepričanje, da treba naša društva ojačiti, pomnožiti, da bi se v bodočnosti ne moglo nič pripetiti, kar bi nas spravilo v tak obupen položaj, v kakršnem smo danes.

Samo združeni si moremo priboriti ono zaščito privatne lastnine, ki si jo želimo.

S tem kongresom smo dosegli že to, da smo postavili podlago za naše prihodnje delo.

Zaključujem seje kongresa in Vam želim srečno pot! — Živeli!

(Dolgotrajno ploskanje in živio-klici.)

Resolucije

sklenjene na prvem državnem kongresu Lastnine kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v dnevih 28., 29. in 30. marca leta 1924 v Beogradu.

Prva resolucija

o stanovanjskem zakonu in stanovanjskem vprašanju.

Prvi državni kongres lastnine izjavlja:

Da je trajanje vojne od leta 1914. do 1918. doneslo celi naši kraljevini neprecenljive škode, zlasti hišnim posestnikom.

Po zvršetku vojne so stopili v veljavo stanovanjski zakoni, ki so to neznosno in bedno stanje podaljšali in pahnili s tem nas posestnike še bolj v velike nadloge.

Šesto leto je nastopilo, odkar je vojna končana, pa je čas, da tudi mi hišni lastniki občutimo, da smo osvobojeni. Dosedanji nesocialni stanovanjski zakoni so bili predloženi pod vplivom komunističnih idej, ki so nas oropali naše z muko pridobljene imovine, a v mnogih slučajih edine eksistence bolnikov in udov.

Glede na to že neznosno stanje, ki opravičuje že samostojno rešitev stanovanjskega vprašanja, povzdiguje kongres svoj glas in zahteva popolno odpravo vseh utesnitev privatne lastnine, in sicer iz naslednjih razlogov:

1. Po dosedanjih izkušnjah je potrjeno, da stanovanjski zakon ni dosegel svojega cilja, kateremu je bil namenjen. S stanovanjskim zakonom se je hotela ublažiti namišljena stanovanjska kriza, a doseglo se je ravno nasprotno: da se je z uvedbo tega zakona ta kriza še poslabšala, ker je s popolno omejitvijo razpolaganja s privatno nepremično lastnino zastalo zidanje novih poslopij, prenehalo popravljanje starih zgradb in so vsled tega hiše zapuščene od svojih lastnikov ter se je število nezdravih stanovanj in propadajočih poslopij pomnožilo.

S stanovanjskim zakonom se je odprl neskončni vir zlorabe in koruptnega veriženja s stanovanji (»koruptnih transakcij s stanovanji«).

Tista »ekonomsko slabša oseba« (stranka), ki jo je hotel zakon zaščititi, začela je poslužujoč se tega zakona, trgovati z našo dobrino, ker ji je dodeljeno večje stanovanje, nego nji po njenem ekonomskem in gospodarskem položaju pripada. V vseh takih slučajih oddaja tak srečnež večji del svojih prostorov, sam pa ne plačuje skoro nobene najemnine in nobene davka.

2. Skoro v vseh slučajih poslopje, ki potrebuje rednih poprav, ni v stanu, da se samo zdržuje od najemnine, a kamoli, da bi imel njegov lastnik kake koristi od njega.

3. S popolno omejitvijo razpolaganja z našo nepremično privatno lastnino je silno padla vrednost poslopij, tako da ne morejo več služiti kot podlaga za kredite, kar je na veliko škodo za celo narodno gospodarstvo.

Promet z nepremičninami je povsem zastal, vsled česar gubi država sama velik del dohodkov.

4. Vsled absolutne nemogočnosti rednega popravljanja od dohodkov hiš na starih poslopijih in vsled popolnega zastanka gradbene delavnosti nastala je brezposelnost delavcev ter so oškodovani občutno vsi obrtniki.

Kongres ugotavlja, da bi nadaljnje podaljšanje takega stanovanja moglo roditi nov problem pomanjkanja dela za naše delavce in obrtnike, problem, ki bi utegnil pretresti vso državo.

Glede na zgoraj omenjene okolnosti kongres nadalje ugotavlja: da je naša država svoje breme plačevanja uradniških stanovanj in breme občin, izdržavanja občinskih sirot prevajala s stanovanjskim zakonom na hišne posestnike, na mesto, da država sama plača stanovanja za uradnike, občine pa da skrbé za svoje ubožce, privatna podjetja pa za svoje nameščenice in delavce in da se na tak način ta breme enakomerno porazdele na vse državljane. Isto tako, da se danes po vseh drugih pridobitnih i trgovskih panogah cene ravnajo po novi povojni vrednosti denarja, samo cene stanovanj so vsled stanovanjskega zakona deset do dvajsetkrat nižje od predvojnih — ter je s tem nastala največja beda in oškodovanje istih, ki imajo hiše.

Z ozirom na vse nesreče in bedno stanje rodbin hišnih posestnikov, a posebno onih, katerih hranitelji so poginili v vojni ter so njih žene in otroci zašli v največje pomanjkanje in lakoto, onih ostarelih uradnikov, trgovcev, obrtnikov in drugih državljanov, ki so varčevali celo življenje in svoje prihranke vložili v stanovanjske hiše, da bi imeli svoje vzdrževanje v starosti; onih državljanov, ki so svoje kapitale vložili v stanovanja, v nadi, da stori naša država vsaj v dvanajsti uri hišnim lastnikom pravico. —

Odločuje kongres: da se s to resolucijo obrne na Nj. V. kralja, kraljevsko vladu in narodno skupščino s prošnjo, da se takoj odpravi stanovanjski zakon in hiše stavijo lastnikom na svobodno razpolaganje.

Kongres tudi ob tej priliki povdarja, da so hišni posestniki element reda v državi, pristaši popolne svobode privatne lastnine. Oni po pravici zahtevajo popolno svobodo in z ničim omejeno privatno lastnino.

Kongres opozarja poslednjikrat vladu in narodno skupščino, da se stori vse, da ne bi bili potem posamezniki prisiljeni, da stavijo svoje življenje na kocko in si sami izven zakona — branijo svojo lastnino, česar si ne moremo želeli v pravno urejeni državi.

Druga resolucija o davku.

I.

Prvi državni kongres lastnine ugotavlja, da so danes najmočnejše obremenjeni z davkom kakor tudi z ostalimi državnimi in samoupravnimi dokladi hišni lastniki in da je po današnjem davčnem zakonodajstvu, ki velja v posameznih pokrajinah jako težko in absolutno neznosno, ker v tistih pokrajinah porazdelitev davka na poslopja največkrat iznaša več kakor poslopje donaša kosmatega dohodka. Radi tega zahteva kongres od gospoda ministra financ, da v čim krajšem času predloži nov davčni zakon, ki bi veljal za celo državo in bi bil pravičen za vse. Takisto zahteva, da bodi v davčnem zakonu izvedeno progresivno obdavčenje in da se ima obdavčiti samo čisti dohodek od davčnega objekta, po odbitku stroškov, interesa, popravka, zavarovalne itd. in da davčna stopnja pri dohodku od poslopij ne sme v nobenem slučaju biti višja kakor stopnja pri ostalih davčnih objektih.

Z ozirom na nove doslej izdane zakone kakor n. pr. zakon o prometnem davku — zahteva kongres, da bodi novi davčni zakon čim krajši in čim jasnejši, da ga bode mogla vsaka zainteresovana oseba razumeti.

II.

Kongres ugotavlja, da je davčna uprava vrlo slaba in da se ne vodi računa dovoljno v mnogih osebah, ki imajo velike zaslužke — dohodke — a od teh dohodkov ne plačuje nikakega davka, niti se vobče prijavljajo za davek, niti davčne oblasti ne zasledujejo teh oseb — ter se na ta način državna blagajna ogromno oškoduje, a to škodo pa država zahteva, da jo nadomeste hišni in zemljiški posestniki.

III.

Da bi dobili i država i davčni obvezanci strokovnjaško davčno osobe, ki zbog svoje nespretnosti in neznanja povzročajo škodo i državi i davčnim obvezancem, zahteva kongres, da otvori gosp. minister financ strokovne šole za pripravljanje davkarjev ali da predpiše stroge izpite za sprejem uradnikov v davčno stroko.

IV.

Kongres zahteva od g. ministra financ, da za čas, dokler se ne predloži novi davčni zakon, odredi, do katere višine smejo iti samoupravne doklade (okrajne, krajne in občinske). To je posebno potrebno, ko so vse doklade ogromne, pa celo v poedinih občinah iznašajo do 3000 odstotkov na vsoto porazdeljenega hišnega davka.

V.

Kongres obsoja dosedanji način izdelovanja zakonov in zahteva od gosp. ministra financ, da novi projekt davčnega zakona predhodno predloži na oceno in mišljenje zainteresovanim strokovnim organizacijam, v tem slučaju Glavnemu Savezu združenja hišnih in zemljiških lastnikov.

VI.

Glede današnjega stanovanjskega zakona ugotavlja kongres, da je omenjeni zakon na ogromno škodo za državne finance. Kajti ako bi mogli hišni lastniki svobodno razpolagati s svojimi poslopiji in imeti na ta način večje dohodke, bili bi za toliko večji tudi državni dohodki od hišnega davka in bi mogla tudi država bolje plačevati svoje uradnike, da bi ti ne morali živeti od miloščine hišnih lastnikov.

VII.

Kongres protestira proti novim nakladam na hišne lastnike glede novih taks, kakor so prenosne takse in takse na vred-

nostni prirastek, ki jih nekatere občine pobirajo (nalagajo).

VIII.

Kongres izjavlja željo, da se te zahteve vzamejo v presojo, oceno in se pravočasno popravi vse ono, kar je nepravilno.

Tretja resolucija

o zavarovalnem društvu in banki.

Prvi državni kongres lastnine proučivši vprašanja o zavarovalnem društvu in osnovanju banke od strani hišnih in zemljiških lastnikov — je našel:

I.

Zavarovanje poslopij proti požaru in nesrečnim slučajem, kakor tudi o zavarovanju naših poljedelcev proti toči in poplavi se ima proučiti od Glavnega odbora in naših Zvez, na podlagi vzajemnega zavarovanja, in da se predloži prihodnjemu kongresu na končno odločitev, ker kongres vidi, da bi bilo tako zavarovanje jako koristno za člane društva v toliko, ker bi zavarovalne premije bile vsaj za 30 odstotkov in morda še več nižje nego jih sedaj plačujemo, in ker bi fondi rezervnih premij služili društvu kot koristni obratni kapital za finansiranje raznih podjetij s kratkim rokom.

Do prihodnjega kongresa morejo Glavni odbor in odbori Saveza in poedinih društev stopati v zvezo z zavarovalnimi družbami v naši državi, da si prizadevajo, da se za vse člane društva hišnih posestnikov utrdi povoljnija stopnja premij, nego velja za hišne lastnike, ki niso člani društva.

II.

Osnovanje ene banke za hišne lastnike in poljedelce za celo našo državo radi vzajemnega pomaganja in finansiranja koristnih podjetij, ki so v zvezi z zgradbo hiš in povzdigo poljedelstva v obče — smatra kongres za jako potrebno in koristno i za člane društva hišnih in zemljiških lastnikov i za celo državo; ali z ozirom na težke materialne razmere, v katerih se nahaja 95 odstotkov hišnih lastnikov in znaten del poljedelcev v naši domovini, v katere jih je pahnili nesrečni in nemoralni stanovanjski in agrarni zakon, mora se to vprašanje temeljito proučiti ter se stavlja Glavnemu odboru naloga, da ga vsestransko preštudira dogovorno s pokrajinskimi Zvezami ter stori vse potrebno, da se ta jako koristna ideja spravi v življenje in postavi na razpolago hišnim in zemljiškim posestnikom.

Četrta resolucija

o agrarni reformi.

I.

Kar se agrarne reforme tiče, stoji državni kongres na stališču in popolnoma usvaja načela agrarne reforme, ki so se predložila na agrarni anketi v Beogradu 23., 24. in 25. januarja, 10. in 11. februarja, odnosno v Zagrebu 26. in 27. februarja tega leta, objavljena v organu hišnih in zemljiških posestnikov »Svojina« v Zagrebu.

II.

Kongres ugotavlja, da so z agrarno reformo v Bosni in Hercegovini doseženi rezultati namenu agrarne reforme povsem nasprotni, ker so se z odvzetjem zadnje pediti slobodne zemlje od dosedanjih posestnikov ustvarili novi proletarci.

III.

Istotako ugotavlja kongres, da se je v Sloveniji agrarna reforma razširila tudi na objekte, ki sploh ne spadajo pod naslov agrarne reforme, kakor so mestne hiše, prodajalne, skladišča in tovarne.

Radi tega zahteva kongres takojšnjo sanacijo teh kršitev in še pred predložitvijo definitivnega agrarnega zakona.

III.

Kongres ugotavlja, da vodi današnja stanovanjska in agrarna politika naravnost v boljše vizem in da se s to politiko boljše vizem od zgoraj širi v mase.

Zato opozarja kongres vse pristojne faktorje na to dejstvo in zahteva, da se v interesu naroda in države taki stanovanjski in agrarni politiki stopi odločno nasproti in že enkrat preneha z ogroževanjem privatne lastnine, ker če se to ne zgodi, država ne bode več kos, da stopi nebrzdanemu pohlepu kot običajnemu ropanju nasproti.

IV.

Kongres ugotavlja, da je naravna posledica take politike padec našega mednarodnega kredita in naše valute ter smatra, da bi saniranje tega nevarnega položaja moglo postati samo tedaj, ko dobi princip privatne »lastnine« svojo popolno veljavo.

Peta resolucija

o dovedbi državljskih pravic — v zavisnost.

Prvi državni kongres Lastnine v Beogradu ugotavlja vpoštevajoč vsestranske dotične proteste, da se namreč pravica posameznih državljanov spravlja v zavisnost od plačanja davkov ter se zaščita te pravice obtežuje z visokimi taksami.

1. Da se v našem zakonodajstvu pojavljajo pogosti slučajji, da država odreka priznanje in zaščito posameznim pravicam državljanov zato, ker niso zmožni plačati davka. — Tako postopanje zakonodajstva kongres obsoja iz sledečih razlogov:

Ne sme se dopustiti, da eden državljan, pa bil kdorkoli, izgubi svojo pravico radi tega, ker davka ni plačal, kajti to pomeni toliko, da siromaki ne morejo zaščititi svojih pravic.

Država mora nuditi zaščito vsem državljanom, pa naj so plačali davek ali ne, ker ne sme dopustiti, da posameznim državljanom propadajo njih pravice vsled neplačanih davkov zato, ker se s tem privilegujejo imovitejši razredi za ropanje sirotinjske imovine.

2. Da so v zakonu o taksah takse tako bajeslovno povišane, da državljan ne morejo braniti svojih pravic pri sodišču, in to posebno siromašnejši državljan. S tem se izpodkopavajo njih pravice.

Po dovoljni presoji gorenjih vprašanj kongres energično protestira:

a) Proti temu, da se stavi zaščita pravice poedinih državljanov v zavisnost od plačanja davkov;

b) Proti visokim taksam za razne posle zasebnikov, kadar iščejo svoje pravice pri sodišču in pri oblastih, ker se s tem siromaki spravljajo v največjo bedo z izgubo svojih pravic zaradi tega ker ne morejo plačati takse.

Kongres zahteva, da se mora vsakogar pravica pred sodiščem in pri oblastih od države zaščititi brez ozira na plačanje davkov.

Kongres zahteva, da bodo takse, ki se zahtevajo enako od bogatih in siromašnih, nizke, in da more vsakdo svojo pravico zavarovati pri sodišču in pri oblasti.

Generalna resolucija

o zaščiti privatne lastnine.

Prvi državni kongres Svojine v krajevini Srbov, Hrvatov in Slovencev oziraje se na kršitve nepremične lastnine, ki so se v državi prigodile, ugotavlja:

Da se je privatna lastnina — kot podlaga današnje kulture kršila s stanovanjskim, z davčnim zakonom in z nepravilnimi rešitvami agrarne reforme.

Kongres zaključuje po izerpni presoji vseh gornjih kršitev:

I.

Da se vsi lastniki posestev, hišni in zemljiški lastniki organizirajo v svrhu obrane privatne lastnine.

II.

Da se vse izjemne naredbe, ki so se doslej podvzele, kot omejitve privatne lastnine odpravijo.

III.

Da se privatna lastnina neokrnjena obdrži kot bistvena potreba vsega našega življenja in da se ukrene vse, kar je potrebno za popolnoma pravilni razvoj in napredek privatne svojine.

*

Kongres nalaga Glavnemu odboru Zveze, vsem pokrajinskim zvezam kakor tudi vsem društvom hišnih in zemljiških posestnikov v naši državi te-le posle:

1. Da si prizadevajo in izposlujejo odpravo stanovanjskega zakona;

2. Da se olajšajo bremena za prenos nepremičnih imovin;

3. Da se izdelajo olajšave za zidanje in se skrbi, da se prepusti to privatni inicijativi, ki je tudi doslej pokazala v tem vprašanju najboljše rezultate;

4. Da se z vsemi silami deluje za popravo davčnega sistema, ki se tiče nepremičnega imetja;

5. Da se agrarna reforma izvede tako, da bo odgovarjala duhu časa in se postavi na pravno podlago, da bi za dolgo vrsto let ne potresalo to vprašanje društvenega reda, in bi služilo kot najsigurnejša podlaga za napredek domovine;

6. Da se oživotvori čim preje zavarovanje proti požaru, toči, poplavi za člane Zveze hišnih in zemljiških lastnikov;

7. Da se ustanove kreditne ustanove, ki omogočijo, da se privatna lastnina obdrži in pravilno razvija.

Kongres lastnine — poudarjajoč ta načela in pristopajoč k mednarodni Zvezi v Parizu, kjer se bo z združenimi močmi celega kulturnega sveta delovalo za povzdigo privatne lastnine, smatra, da polaga s tem najčvrstejši temeljni kamen za napredek svoje domovine.

Predsednik kongresa:

Živojin Moskovljevič
advokat iz Beograda.

Tajniki:

Izidor Jakonić iz Beograda,
Isa Nikšić iz Zagreba,
Bor. Djurić iz Beograda,
Gustav Graf iz Osjeka.

Podpredsedniki:

Juraj Čačković iz Zagreba,
Mih. Milanović iz Sarajeva,
Bogdan Dimitrijević iz Subotice,
Dr. Kosta Bugarski iz Sombora,
Ivan Frelih iz Ljubljane.

Overovatelj zapisnika:

Nikola Ivković iz Novega Sada, dr. Julijan Pavliček iz Jesenic in Milan Novaković iz Kragujevca.

Plačajte naročnino!

Vabilo

k rednemu občnemu zboru delegatov Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani,

ki se vrši

v nedeljo dne 18. maja 1924. ob 2. uri popoldne v restavracijskih prostorih hotela »Union« v Ljubljani.

*

Dnevni red:

1. Odobrenje poslovnega poročila v preteklem letu.

2. Odobrenje računa v preteklem letu.

3. Določitev letnega doneska za zvezina društva.

4. Sklepanje o predlogih zveznega odbora ali odposlancev.

5. Poročilo o stanovanjskem zakonu in njegovih posledicah v splošnem.

6. Poročilo in razprava o raznih davčnih zadevah.

7. Razširitev in podkrepitev društvene organizacije.

8. Določitev kraja prihodnjega občnega zbora.

9. Konstituiranje Zveznega odbora.

10. Volitev 3 odbornikov za glavno Zvezo društev hiš. in zemlj. posestnikov v Beogradu.

11. Izdajanje društvenega glasila »Moj dom«.

12. Sklepanje o ustanovitvi lastnega denarnega zavoda.

13. Slučajnosti.

V smislu § 5. društvenih pravil ima vsako včlanjeno društvo za vsakih 50 društvenih članov na občni zbor odposlati po jednega delegata. Katera društva radi oddaljenosti ali prevelikih potnih stroškov ne morejo poslati toliko delegatov, naj pride od vsakega društva vsaj eden odposlanec, od večjih pa po dva. Kraji, kjer društva formalno še ne obstoje, naj tudi odpošljejo svoje zastopnike.

Občnega zbora se udeleže tudi zastopniki iz Beograda in Hrvatske, radi tega veže vsako društvo moralna dolžnost, da se zaveda prevzete odgovornosti ter se odzove našemu vabilu, da na ta način skupno pozdravimo naše bratske tovariše ter pokažemo z njimi svojo solidarnost v boju za naše pravice in lastnino.

Udeležba vseh delegatov pa je potrebna tudi, da pokažemo moč naše organizacije, začrtamo delo za prihodnost, zlasti da sklepamo v korakih proti podaljšanju stanovanjskega zakona. Letošnje leto je za hišne posestnike najvažnejše, zato hitimo vsi na skupno delo!

Dopoldne isti dan se vrši občni zbor Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, katerega naj se tudi vsekakor udeležijo odposlani zastopniki naših društev.

Da bode zastopano vsako društvo in vsak večji kraj pričakuje gotovo

društveni odbor.

Dopisi.

Iz Kamnika. Z veseljem smo hišni posestniki v Kamniku in okolici zaslišali vest, da bo z marcem 1924 v »Kamniškem domu« poročal predsednik pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo gospod Ivan Frelih o nujni potrebi organizacije hišnih posestnikov v Jugoslaviji. Shodu je predsedoval g. dvorni svetnik v p. dr. Ivo Šubelj. Številna udeležba iz okolice je pričala, da stanovanjska mizerija ne žuli le meščana, temveč tudi kmetškemu ljudstvu pripravlja bridke ure.

Ob živahnem pritrjevanju poslušalcev je gospod Frelih z občudovanja vredno,

neutrudljivo vztrajnostjo popisoval nezaslišane, vsaki najpremitivnejši pravni čut žaleče krivice, ki se ob sedanjih stanovanjskih zakonih in uredbah gode take-mu, gotovo v prvi vrsti državotvornemu elementu, kakor so to že po sami naravni stvari hišni posestniki, ljudje, ki so s tolike vrste vezmi navezani na rodno grudo, da smo z začudenjem videli jih vztrajati na svojih domovih v najbesnejšem sovražnem obstreljavanju, dokler niso s svojimi hišami vred zleteli v zrak.

Gospod predavatelj nam je obrazložil, kako današnji nepremišljeno stanovanjski zakoni na škodo posestnikov in najemnikov onemogočajo vsako stavbeno podjetnost, pospešujejo razpoloženje k razmetavanju in zapravljanju denarja, ki se je ob času, ko so se posestniki in najemniki brez vmešavanja sporazumevali od obeh strani vpotrebljavali le za izboljšanje stanovanj.

Med živim odobravanjem so bile sprejete resolucije, katere je pripravljali odbor za ustanovitev društva hišnih posestnikov v Kamniški okolici odposlal na pristojna in odgovorna mesta.

Na številna vprašanja udeležencev shoda je gospod poročevalec točno odgovoril in dal potrebne nasvete in pojasnila, tako da dotični morejo upravičeno pričakovati pospešene rešitve svojih pritožb. Prirediteljem tega res potrebnega in koristnega shoda so se udeleženci živo zahvaljevali. Volil se je pripravljali odbor za ustanovitev društva hišnih posestnikov in predložitev društvenih pravil v odobrenje. V prvi vrsti pa gre ta zahvala požrtvovalnemu in vztrajnemu predsedniku Zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo gospodu Frelihu, kateremu prav odkritosrčno želimo uspeha, ki ga njegovo prizadevanje in trud zaslužita!

Razno.

Stanovanjsko vprašanje v Angliji. —

Pri zadnjih volitvah v angleško spodnjo zbornico (parlament) je bila prejšnja konservativna in liberalna večina potisnjena v stran, prodrl pa je delavski kandidat Macdonald s svojimi masami. Socialne smernice nove vlade nas zanimajo v toliko, ker je nova vlada predložila nov osnutek za zaščito brezposelnih. V tem načrtu je nameravala vlada zasigurati vsem brezposelnim na račun hišnih posestnikov stanovanja — brezplačno, t. j. vsak hišni gospodar bi moral imeti delavca toliko časa v svoji hiši zastoj, dokler ne bi dobil zasluzka. Lepa stvar, kaj! Ob vsesplošni debati se je oglašil tudi velepolitik in eden najuglednejših opozicionalcev Chamberlain, ki je zasmehljivo oplazil vladni predlog z vprašanjem: »Če naj da hišni lastnik brezposelnemu že prosto stanovanje, zakaj mu ne bi dal tudi — še dnevne hrane?! Za Bog plati seveda. Angleži so pa sploh pametni ljudje, zato so pri glasanju vladni predlog odbili. Poslanec Simon pa je predlagal, naj plačuje takim delavcem stanovanja — država sama. Vse to se je vršilo začetkom meseca aprila leta 1924 po Kr. rojstvu. Nezdravo in bolehalo vzdušje zastruplja še vedno nepomirjeno in pokončano nesrečno Evropo.

† **Martin Žnidaršič.** Dne 27. aprila t. l. jutraj ob 6. uri je umrl po daljši bolezni ustanovitelj in prvi predsednik društva hišnih posestnikov ter podpredsednik naše Zveze za Jesenice in okolico gospod Martin Žnidaršič, trgovec in posestnik na Savi pri Jesenicah. Hišni posestniki iz cele Slovenije, zlasti pa iz Jesenic se hvaležno spominjamo tega neumornega delavca in boritelja za naše pravice ter za prosep naše organizacije. Mož je bil vsestransko delaven, priden ter organizator

v pravem pomenu besede, vrhu tega pa najskrbnejši oče svoji družini. Prav dobro nam je znano, koliko potov je napravil rajnki, da je ustanovil na Jesenicah naše društvo, koliko truda ga je stalo, da je društvo nadalje delovalo in vsi Jeseničani in tudi drugi posestniki se ga spominjajo kako nevstrašeno je nastopal na shodih doma kakor pa tudi v Ljubljani, bodisi na zborovanjih, ali pa na sejah delegatov naše Zveze. Vkljub boju za našo stvar je imel vse polno prijateljev, kar se je pokazalo na njegovi zadnji poti, ko ga je spremljala velika množica domačih posestnikov in drugega prebivalstva. Zvezo je pri pogrebu zastopal naš predsednik, zvezo na Jesenicah pa društveni predsednik g. dr. Pavliček. Bodi požrtvovalnemu možu ohranjen časten spomin in naj dobi mnogo naslednikov za naše delo v smislu blagopokojnika!

Škodljivci naše organizacije. Z neumorno delavnostjo in agitacijo se nam je hišnim posestnikom v Sloveniji, zlasti pa v Ljubljani posrečilo ustvariti trdno organizacijo, katero upoštevajo oblasti in tudi nam nasprotne organizacije. Ko so nasprotniki uvideli našo moč, morali so za sebe iskati zaveznikov v naših vrstah. Dobila sta se dva naša člana, ki razdeljujeta med

ljublanske posestnike neke neumestne pole v podpis ter hočeta vršiti nekako akcijo na svojo pest. Vsi taki od posameznikov poduzeti koraki bi utegnili naši stvari zelo škodovati in napraviti pri centralni vladi najslabši utis, kar bi izdatno pripomoglo do uspehov pri naših nasprotnikih. Mi imamo sedaj skupno glavno Zvezo v Beogradu in vse delo se sme vršiti samo po tej centralni organizaciji, ker drugače mora vsak previden posestnik uvideti, da

ne bomo prišli nikoli do svojega cilja. Prosimo torej naše tovariše v Ljubljani, da vsake take podpise na dotičnih polah odločno zavrnejo, kakor tudi odločno obsojijo tako zahrbtno delo. Z razdiralci naše organizacije pa naj hišni posestniki temeljito obračunajo na našem občnem zboru. Ali Slovenci res nismo sposobni za nobeno skupno delo? To se nad nami kruto maščuje!

*

Razno železnino, potrebnosti za stavbe, pohištvo, orodja za poljedelce in obrtnike, štedilnike, peči, kuhinjsko posodo, vodovodne cevi, sesalke, portland-cement, strešna lepenka, suhe barve, čopiče, firnež, karboline, strojno olje,

priporoča

Al. Sušnik

železnina

Ljubljana

Zaloška cesta.

Kavarna in gostilna „LEON“

Ljubljana, Kolodvorska št. 29

se priporoča zlasti potnikom z dežele, ki prihajajo s prvim vlakom, oziroma odhajajo z večernim vlakom osobito lovcem in hribolazcem. — Izvrstna vina. — Izborna kuhinja. Prijetna zabava. Točna postrežba. Zmerne cene.

Z velespoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik

Vodovodni Instalater, klepar in krovec

zaloga škrlc (strešnikov)

Teodor Korn

Ljubljana

Poljanska cesta številka 8

Vsem cenjenim hišnim posestnikom v Mariboru in okolici se najljubše priporoča

Ferdinand Ferš

**pokrivaški mojster
STUDENCI pri MARIBORU,
Cankarjeva ulica 9.**

za vsa popravila opekinih, škrljastih in lepenkinih streh.
Proračuni gratis. Konkurenčne cene.
Točna in solidna postrežba.

Ustanov. l. 1879. Telefon št. 553.

KLJUČAVNIČARSTVO

AVGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 14.

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolet) in solčnih plahit ter za popravilo istih. — Stalna zaloga vseh potrebščin za rolete in solčne plahite, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebščin za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avtoženo varenje.

Točna postrežba! Zmerne cene!

Tehn. ing.

dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za visoke stavbe, arhitekturo, vodne, betonske in železobetonske zgradbe.

Ljubljana, Na Mirju.
Projektiranje ter izvršitev vseh stavb po najkvalitetnejših pogojih.

Hišni posestniki! Pozor!

„Jugometalija“

izvršuje vse vrste kleparska dela, popravila žlebov, streh i. t. d. Vpeljava vodovodov, montaža klosetov in njihova popravila. Vsa kotlarska dela kakor kotle za pralnice, štedilnike i. t. d. Ključavničarska dela i. t. d.

Glavno zastopstvo »Toplodarov«
po najnižji ceni in najhitreje.

Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 18.

Telefon št. 729.

Generalni zastop

vzajemne zavarovalne banke

„SLAVIJE“ v Ljubljani

sprejema zavarovanja proti požaru, vlomom in zavarovanja na doživetje in smrt.

Rezervni fond: K 125.000.000,
Letna vplačana premija
K 55.000.000.

Vsa pojasnila daje generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani, Gosposka ul. 12, v lastni hiši.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Dunajska cesta (v lastni palači)

Ustanovljena 1900

Delniška glavnica in rezervni zakladi okrog Din 60.000.000.

Čekovni rač. št. 10.509. — Brzjav. naslov: Banka Ljubljana. — Telef. št. 261, 413, 502, 503, 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.